

Artykuł przeglądowy
Review Article

Data wpływu/Received: 1.12.2015

Data recenzji/Accepted: 5.02.2016/15.02.2016

Data publikacji/Published: 2.09.2016

Źródła finansowania publikacji: środki własne Autorów

DOI: 10.5604/18998658.1228269

Authors' Contribution:

- (A) Study Design (projekt badania)
- (B) Data Collection (zbieranie danych)
- (C) Statistical Analysis (analiza statystyczna)
- (D) Data Interpretation (interpretacja danych)
- (E) Manuscript Preparation (redagowanie opracowania)
- (F) Literature Search (badania literaturowe)

mgr Marzena Edyta Karpińska^{EF}

Uniwersytet Wrocławski

mgr inż. Izabela Joachimiak^{EF}

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**AUDYT PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH
Z FUNDUSZY UNIJNYCH**

**AUDIT OF PROJECTS CO-FINANCED
FROM THE EU FUNDS**

Streszczenie: Dotacje finansowe dla przedsiębiorstw z funduszy unijnych i pokrewnych źródeł finansowania sprawiają, że niezwykle ważnym aspektem zarządzania staje się dobór odpowiednich kryteriów oceny podejmowanych działań projektowych. Dostępność funduszy bezzwrotnych z Unii Europejskiej otwiera przed przedsiębiorcami obiecujące perspektywy, ale zarazem obliuguje do respektowania istotnych wymogów dotyczących kwalifikowania

kosztów oraz trwałości projektu. Zagadnienie dotyczące audytu środków europejskich jest niezwykle istotne m.in. z uwagi na fakt, iż w nowej perspektywie EUROPA 2020 Polska będzie jednym z największych beneficjentów polityki spójności i środków na programy rolne, a to będzie związane z koniecznością przeprowadzania profesjonalnych audytów wewnętrznych i zewnętrznych. Audyt środków unijnych stanowi podstawowy element systemu ochrony tych środków z niezwykle istotnego powodu, ponieważ są to środki publiczne, którymi należy zarządzać w skuteczny sposób. Audyt przeprowadzany jest we właściwy sposób wówczas, gdy możliwe jest w odniesieniu do stosownego programu operacyjnego stwierdzenie, że kwoty przedstawione Komisji Europejskiej są zgodne zarówno z dowodami księgowymi, jak również z zapisami księgowymi, będącymi w posiadaniu instytucji certyfikującej, zarządzającej i beneficjentów końcowych.

Słowa kluczowe: audyt, środki unijne, wykorzystanie funduszy, projekty, dotacje

Abstract: Financial grants for the enterprises allocated from the EU funds and related sources of financing make the selection of applicable criteria for the assessment of the project activities a key aspect of management. Availability of non-repayable funds from the European Union opens the gate to the promising perspectives to the entrepreneurs, however obliges also to observe the key requirements on cost eligibility and project durability. The issue of EU funds auditing is of a key significance, among others due to the fact that Poland, in the new EUROPE 2020 perspective, will act as one of the greatest beneficiaries of the cohesion Policy and funds allocated to agricultural programmes, which will impose the necessity to perform the professional internal and external audits. EU fund audit constitutes a basic element of the fund protection system established from the underlying reason – these area public funds, management of which should be carried out in effective and efficient manner. The audit is performed correctly, if we may state – with regard to the relevant operational programme - that the amounts submitted to the European Commission are compliant both with the accounting documents held by the certification body and managing authorities as well as the final beneficiaries.

Keywords: audit, EU funds, use of funds, projects, grants

Wstęp

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym beneficjentem środków europejskich przeznaczonych na restrukturyzację i modernizację kraju. Polska zarówno w perspektywie finansowania 2007-2013 oraz perspektywie EUROPA 2020 należała do grona beneficjentów, którzy w ramach polityki spójności i środków na programy rolne otrzymała najwyższe dofinansowanie. Możliwość wykorzystania środków unijnych przez polskich przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, samorządy została osadzona w ramach obowiązujących przepisów prawnych zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Istotną rolę w zakresie właściwego rejestrowania środków unijnych odgrywa w przedsiębiorstwach ewiden-

cja księgową. W celu prowadzenia bieżących kontroli oraz doraźnego i kompleksowego monitorowania otrzymanych funduszy jednostki gospodarcze muszą prowadzić odrębną ewidencję. W perspektywie finansowej 2007-2013 zostały wdrożone zasady, które miały na celu przybliżenie systemu audytu oraz kontroli gospodarowania środkami unijnymi. To z kolei oznacza, że praktycznie wszystkie projekty współfinansowane ze środków unijnych będą poddane kontrolom, a odpowiedzialność beneficjentów zostanie rozszerzona. Niestety, ani na szczeblu krajowym, ani unijnym w zakresie audytu wewnętrznego i ewidencji księgowej nie ma ujednoczonych przepisów dotyczących właściwego postępowania. A jak powszechnie wiadomo, zgodnie z aktualnymi regulacjami prawnymi, wspomniane środki zalicza się do środków publicznych, które z kolei zobowiązują przy ich wdrażaniu i rozliczaniu do objęciach ich szczególnym nadzorem w postaci audytów wewnętrznych i zewnętrznych¹.

Celem opracowania jest przedstawienie, czym jest oraz jakie zadania ma pełnić instytucja audytu finansowego w systemie nadzoru nad środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej.

1. Pojęcie i istota audytu

System, którego podstawą są operacje gospodarcze, nazywany jest audytem. Aby lepiej zrozumieć powyższe zdanie, wspomnieć należy, iż rolą audytora jest szczegółowe badanie operacji w świetle istniejących systemów kontroli.

Na świecie początki audytu sięgają 3500 roku przed naszą erą². Mimo że dotyczył on tylko systemu weryfikacji oraz zasad podziału obowiązków, odegrał on istotną rolę w kształtowaniu obecnej definicji audytu. Następnym etapem w rozwoju audytu była rewolucja przemysłowa w Anglii, gdyż to właśnie od tamtej pory audyt polegał na kontroli zapisów rachunkowych z dokumentacją źródłową. Dopiero gdy w USA powstał Instytut Auditorów Wewnętrznych w 1941 roku, zaczęła formułować się definicja audytu, którą znamy obecnie³.

Wyodrębnia się dwa rodzaje audytów: audyt zewnętrzny i audyt wewnętrzny. Z audytem zewnętrznym powinno utożsamiać się kontrole prowadzone przez instytucje zewnętrzne mierzące do oceny sytuacji finansowej jednostki gospodarczej. W 2001 roku w wydanych przez Instytut Auditorów Wewnętrznych w Międzynarodowych Standardach Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego zdefiniowano „audyt wewnętrzny jako działalność niezależną, obiektywnie zapewniającą i doradczą, której celem jest przysporzenie wartości i usprawnienie działalności operacyjnej organizacji.

¹ Art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz.U. 2009 nr 157, poz. 1240, z późn. zm.

² L.B. Sawyer, *The Practice of Modern Internal Auditing*, wyd. II, IIA, Altamonte Springs 1981, s. 3.

³ H. Grocholski (red.), *Praktyczne aspekty audytu wewnętrznego*, Instytut Rachunkowości i Podatków, Warszawa 2004, s. 11.

Pomaga on organizacji w osiągnięciu jej celów poprzez systematyczne i zdyscyplinowane podejście do oceny i doskonalenia skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i governance⁴. Szczegóły dotyczące przeprowadzania audytu wewnętrznego zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Finansów z 2002 roku.

Pomiędzy audytem zewnętrznym a wewnętrznym występują znaczne różnice, a mianowicie audyt zewnętrzny przeprowadzany jest niezależnie od kierownictwa jednostki i skupia się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z finansami przedsiębiorstwa, natomiast audyt wewnętrzny wynika z serii zaplanowanych i zaakceptowanych przez kierownictwo działań. Najczęściej plan taki zawiera informacje związane z terminem przeprowadzenia audytu i obszarem, jaki będzie poddany badaniu⁵. W literaturze spotkać się można z wieloma kryteriami klasyfikacji audytu wewnętrznego – od przeglądu kontroli wewnętrznej, audytu finansowego, audytu zgodności, audytu operacyjnego, audytu śledczego, po audyt informatyczny.

W Polsce najistotniejsze rolę odgrywają:

- *audyt informatyczny* – koncentruje się na dostarczeniu kierownictwu raportu związanego z wdrożeniem i eksploatacją systemu informatycznego. Audytor skupia swą uwagę przede wszystkim na ocenie poufności, wiarygodności oraz sposobie archiwizacji i przechowywania danych;
- *finansowy* – skupia swą uwagę na sprawozdawczości finansowej w związku z realizacją zasad rachunkowości przy wykorzystaniu środków unijnych, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów kwalifikowanych oraz prawidłowości wykorzystania środków w ramach projektu unijnego;
- *operacyjny* – skupia się przede wszystkim na efektywności zarządzania, czyli na zależności pomiędzy poniesionymi kosztami a uzyskanymi wynikami⁶.

Na potrzeby tego artykułu autorzy skupią się na audycie finansowym.

2. Czym jest audyt środków europejskich?

Audyt środków UE stanowi podstawowy element systemu ochrony tych środków jako środków publicznych i skuteczny element zarządzania tymi środkami. „Prawidłowo przeprowadzone badanie audytowe powinno zapewnić właściwe wdrożenie programów pomocowych, potwierdzić zasadność żądanych wypłat oraz potwierdzić identyfikację słabych punktów i ryzyka w realizacji projektów, a także zapewnić realizację działań korygujących w celu wyeliminowania tego ryzyka⁷. Audyt odbywa się w sposób właściwy, gdy możliwe jest w odniesieniu do stosownego programu

⁴ K. Winiarska, *Teoretyczne i praktyczne aspekty audytu wewnętrznego*, Difin, Warszawa 2005, s. 17.

⁵ K. Knedler, M. Stasiak, *Audyt wewnętrzny w praktyce. Audyt operacyjny i finansowy*, Polska Akademia Rachunkowości, Warszawa 2005, s. 19.

⁶ K. Czerwiński, *Audyt wewnętrzny*, InfoAudit, Warszawa 2005, s. 215-219.

⁷ <http://www.samorzad.lex.pl> [dostęp: 7.10.2015].

operacyjnego stwierdzenie, że kwoty przedstawione Komisji Europejskiej są zgodne zarówno z dowodami księgowymi, jak również z zapisami księgowymi, będącymi w posiadaniu instytucji certyfikującej, zarządzającej i beneficjentów końcowych.

W myśl wytycznych określonych przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy dotyczących audytów projektów⁸ beneficjenci realizujący projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego o wartości 700 tys. złotych bądź większej, zobligowani są do przeprowadzenia audytu przed zakończeniem projektu, ale nie wcześniej niż po wykorzystaniu połowy środków przeznaczonych na realizację projektu. Powyższe wytyczne dotyczą również beneficjentów, którzy realizują kilka projektów dofinansowanych przez EFS o łącznej wartości równiej lub wyższej niż 1 mln złotych⁹.

W umowach o dofinansowanie zawarto wszystkie szczegóły dotyczące obowiązku i terminu przeprowadzania audytu zewnętrznego projektu. Koszt przeprowadzenia audytu stanowi koszt kwalifikowany projektu.

Przy planowaniu audytu należy uwzględnić przede wszystkim ryzyka, z jakimi można się spotkać¹⁰:

- ryzyko naturalne (wystąpienie nieprawidłowości lub błędów niezależnie od zastosowanych kontroli),
- ryzyko kontroli (istniejące systemy kontroli nie wykrywają istotnych nieprawidłowości lub błędów).

Do ryzyka naturalnego zaliczyć można przede wszystkim skomplikowane przepisy prawne, bądź nawet brak odpowiednich przepisów, mnogość instytucji pośredniczących, przepływy finansowe dokonywane na podstawie wniosków, a nie dowodów, dużą rotację pracowników, wysoką wartość dofinansowania bądź wysoki udział dofinansowania w całkowitym koszcie.

Natomiast do ryzyka kontroli zalicza się: czas istnienia podmiotu, strukturę własności, strukturę organizacyjną oraz odpowiedzialność osobistą połączoną z jasnym i zrozumiałym podziałem obowiązków.

Do najważniejszych uregulowań prawnych odnoszących się do audytu środków pochodzących z Unii Europejskiej zalicza się:

- międzynarodowe standardy audytu,
- oczekiwania od audytu wynikające z przepisów unijnych oraz z polskich przepisów i wytycznych (np. wytycznych Ministerstwa Gospodarki i Pracy do ramowego audytu wydatków kwalifikowanych w ramach projektów współfinansowanych ze środków Funduszy Spójności,

⁸ „Przez projekt należy rozumieć każde przedsięwzięcie podejmowane z zamiarem osiągnięcia celu w określonym czasie, przy wykorzystaniu dostępnych zasobów i w ramach założonego budżetu” – M. Wirkus, H. Roszkowski, E. Dostatni, W. Gierulski, *Zarządzanie projektami*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2014.

⁹ <http://www.biuletyn.bdo.pl/biuletyn/finanse-publiczne/bdo-finanse-publiczne/Fundusze-unijne> [dostęp: 10.10.2015].

¹⁰ <http://p-e.up.krakow.pl> [dostęp: 7.10.2015].

- wymogi międzynarodowe standardów rewizji finansowej (MSRF 240, 250, 610, 620, 800),
- postanowienia wydane przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów – normy wykonywania zawodu biegłego rewidenta i postanowienia Kodeksu etyki zawodowej,
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności,
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 11828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady wdrażania rozporządzenia nr 1083/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1081/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie EFS,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. nr 227, poz. 1658).
- ustalenia wynikające z umowy o przeprowadzenie audytu z wykorzystywania środków unijnych.

3. Koszty kwalifikowane a audyt finansowy

Przy realizacji projektów finansowanych ze środków europejskich podstawowym podziałem kosztów jest podział na koszty dopuszczalne (*eligible costs*) i niedopuszczalne (*non-eligible cost*). Unia Europejska refunduje jedynie koszty kwalifikowane, czyli dopuszczalne.

Kosztami kwalifikowanymi są koszty, które łącznie spełniają następujące warunki, czyli są to koszty¹¹:

1. rzeczywiste – faktycznie poniesione. Jest to o tyle istotne, że Komisja Europejska zrefunduje tylko poniesione wydatki zgodnie z zasadą kasową, a niezaksięgowane,
2. poniesione w okresie realizacji projektu, daty realizacji określone są w umowie o dofinansowanie,
3. ekonomicznie uzasadnione, czyli muszą być zgodne z normalnymi zasadami zarządzania finansami,
4. konieczne do realizacji projektu, tzn. muszą wynikać z merytorycznego zakresu projektu,
5. ujęte w księgach rachunkowych według zasad, jakimi na co dzień posługuje się wykonawca.

Do grupy kosztów niedopuszczalnych przez UE należą:

1. koszty zbędne lub niemające uzasadnienia ekonomicznego,
2. koszty zwrotu z inwestycji kapitałowych,

¹¹ A. Piaszczyk, *Audyty środków unijnych*, PWE, Warszawa 2007, s. 24-25.

3. rezerwy na poczet przyszłych strat,
4. straty wynikające z ujemnych różnic kursowych,
5. podatki pośrednie, w tym podatek od towarów i usług,
6. długi i koszty obsługi tych długów,
7. należne odsetki,
8. wszelkie inne koszty, które nie spełniają warunków umożliwiających zaliczenie ich do kosztów kwalifikowanych.

Audyt finansowy ma na celu ustalenie, czy dokumentacja dotycząca rozliczeń finansowych prowadzona jest prawidłowo. Dodatkowo weryfikuje poszczególne dokumenty pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym oraz ustala prawidłowość i zasadność kwalifikowania kosztów, jak również sprawdza wnioski o płatność. Warto również zwrócić uwagę, że w trakcie audytu, kontroli poddawany jest sposób sporządzania i przechowywania dokumentów. Należy pamiętać, iż okres przechowywania dokumentów liczony jest od zakończenia projektu i nie musi pokrywać się z okresem archiwizacji dokumentów wynikającym z ustawy o rachunkowości. Audyt obejmuje również sprawozdania finansowe z realizacji projektu.

W projektach dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej z zasady zakłada się samofinansowanie przedsięwzięcia. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim projektów inwestycyjnych.

Istotne jest również to, że jeżeli projekt generuje przychód, wówczas o wspomniany przychód pomniejszona zostaje kwota pozyskanego dofinansowania, w związku z czym obowiązkiem audytora jest również kontrola księgowania wpływów. W zakresie kwalifikowalności szczegółowemu sprawdzeniu podlegają wydatki poniesione na opłaty, podatki i inne obciążenia, np. leasing, zakup nieruchomości, zakup sprzętu, gruntów oraz usługi prawne, podatki i opłaty. Ważne jest również zbadanie, czy koszty poniesione na realizację danego przedsięwzięcia mogły podlegać refundacji, a jeżeli tak, to czy zostały poniesione zgodnie z wytycznymi przewidzianymi w programie operacyjnym i umowie o dofinansowanie¹².

Od momentu przystąpienia do realizacji projektu najważniejszym dokumentem jest umowa o dofinansowanie, i tak samo jest również w trakcie audytu, gdyż to właśnie w umowie zawarte są wszystkie szczegółowe kwestie dotyczące projektu. Sposoby składania, terminy, tryby oraz wzory sprawozdań są ogólnodostępne i określone przez polskie przepisy prawne. Wyróżnić można sprawozdania miesięczne, kwartalne, roczne i końcowe, które składa się w formie pisemnej i elektronicznej, a następnie przedkłada się je odpowiednim wskazanym w umowie instytucjom wdrażającym lub zarządzającym. Przedmiotem audytu w przypadku sprawozdań z projektów współfinansowanych ze środków europejskich jest badanie systemów zarządzania i kontroli oraz kwalifikowalność kosztów.

¹² <http://www.biuletyn.bdo.pl/biuletyn/finanse-publiczne/bdo-finanse-publiczne/Fundusze-unijne> [dostęp: 10.10.2015].

Najważniejszym dokumentem w postępowaniu audytowym jest raport, który powinien być sporządzony jasnym i zwięzłym językiem, musi zawierać podstawowe wnioski z audytu oraz ma za zadanie wskazać działania niezbędne do zniwelowania słabych punktów. Wnioski z audytu powinny być przedyskutowane z przedstawicielem beneficjenta w miejscu audytu w taki sposób, aby odpowiedzi były uwzględnione w raporcie. W raporcie powinna znaleźć się również wzmianka, w jaki sposób audytor będzie kontrolował wykonanie swoich zaleceń.

Audyt przeprowadza się według następujących kryteriów:

- kompletności ewidencji, pozwalającej na sprawdzenie przebiegu operacji,
- legalności, działaniem zgodnie z przepisami prawa,
- rzetelności, zgodności ewidencji z rzeczywistym przebiegiem operacji,
- własności, potwierdzenie własności deklarowanych aktywów beneficjenta,
- dokładności pomiaru, prawidłowości obliczeń,
- istnienia, wyceny i jakości nabywanych lub wnoszonych do projektu składników majątku.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku określa podmioty, które podlegają audytowi w zakresie środków z Unii Europejskiej, wskazując na wszystkie instytucje, które uczestniczą w procedurze wykorzystania tych środków, a są to:

- instytucja płatnicza, tj. minister właściwy ds. finansów publicznych,
- instytucja zarządzająca, tj. minister właściwy lub organ administracji publicznej odpowiedzialny za program operacyjny,
- komitet monitorujący, tj. komitet powołany przez instytucję zarządzającą, odpowiedzialny za ocenę efektywności wdrożenia programu operacyjnego,
- instytucja pośrednicząca, czyli jednostka, której instytucja zarządzająca przekazała część uprawnień,
- instytucja wdrażająca, czyli jednostka, która jest odpowiedzialna za przekazanie projektu beneficjentowi ostatecznemu,
- komisja oceny projektów, komisja zajmująca się ustaleniem listy rankingowej projektów rekomendowanych do akceptacji,
- beneficjent ostateczny, czyli jednostka realizująca projekt.

Podsumowanie

W okresie rozliczania środków unijnych audyt wewnętrzny ma szczególne znaczenie, a ocena ryzyka na najniższym szczeblu zarządzania finansami u poszczególnych beneficjentów pozwala przypuszczać, że fundusze unijne będą wydatkowane w sposób efektywny i racjonalny. Dzięki właściwie przeprowadzonemu audytowi możliwe jest dokonanie oceny realizacji projektu, jak również oceny efektywności systemów zarządzania i kontroli. Audyt pozwala na szybką ocenę ryzyka grożącego realizacji projektu oraz na wykrycie błędów i nieprawidłowości. Z jednej strony au-

dyt umożliwia uzyskanie niezależnej opinii o rzetelności rozliczeń i potwierdzenie, że wydatki wykazane we wnioskach o płatność są kwalifikowane oraz zostały przy tym dołożone wszelkie starania, aby były wydatkowane w sposób celowy, z zachowaniem zasady uzyskania najlepszych efektów. Natomiast z drugiej strony audyt pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytanie, jak funkcjonuje system zarządzania projektem i jaki jest jego faktyczny stan realizacji. Wykrycie nieprawidłowości przez audytorów zewnętrznych skutkuje zastosowaniem sankcji określonych jak dla dotacji z budżetu państwa, czyli niewłaściwie, błędnie wykorzystane środki podlegać będą zwrotowi wraz z odsetkami. Dlatego tak istotną rolę odgrywa audyt wewnętrzny. Aby działalność audytora wewnętrznego była skuteczna i efektywna, konieczna jest zmiana filozofii audytu z tradycyjnego – bardzo restrykcyjnego, na działalność mającą na celu zwiększenie zaufania kierownictwa poprzez doradztwo nastawione na identyfikację potencjalnych zagrożeń.

Niemniej jednak należy pamiętać, że audyt stanowi tylko jeden z czynników, które determinują powodzenie przedsięwzięcia, a jego skuteczność zależy od wcześniej opracowanych procedur.

Bibliografia

Literatura:

- Czerwiński K., *Audyty wewnętrzne*, InfoAudit, Warszawa 2005.
Grocholski H., (red.), *Praktyczne aspekty audytu wewnętrznego*, Instytut Rachunkowości i Podatków, Warszawa 2004.
Knedler K., Stasiak M., *Audyty wewnętrzne w praktyce. Audyt operacyjny i finansowy*, Polska Akademia Rachunkowości, Warszawa 2005.
Piaszczyk A., *Audyty środków unijnych*, PWE, Warszawa 2007.
Sawyer L.B., *The Practice of Modern Internal Auditing*, wyd. II, IIA, Altamonte Springs 1981.
Winiarska K., *Teoretyczne i praktyczne aspekty audytu wewnętrznego*, Difin, Warszawa 2005.

Strony WWW:

- <http://www.biuletyn.bdo.pl>
<http://p-e.up.krakow.pl>
<http://www.samorzad.lex.pl>

Nota o Autorach:

Mgr Marzena Edyta Karpińska – doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

mgr inż. Izabela Joachimiak, doktorantka Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Author`s resume:

Mgr Marzena Edyta Karpińska, *PhD student at Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.*

Mgr inż. Izabela Joachimiak, *PhD student at Uniwersytet Ekonomiczny in Wrocław*

Kontakt/Contact:

e-mail: Marzena.karpinska@prawo.uni.wroc.pl

The contribution of particular co-authors to preparation of the paper:**Wkład poszczególnych autorów w przygotowanie publikacji:**

Marzena Edyta Karpińska – 50%; Izabela Joachimiak – 50%.